

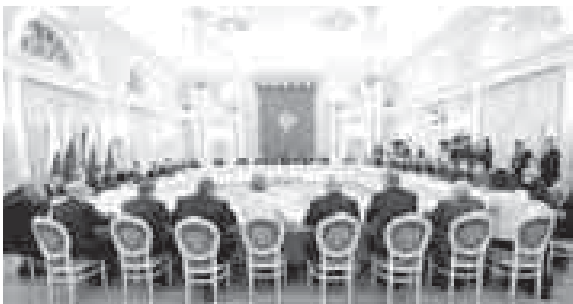
ЗАМАН

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КЪАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Жыйылыу Шёндюгю илму мурдор - эл мюлкню тутхучлу айнытыну себеби

Тюнене Москвада Россияни премьер-министри Дмитрий Медведев Агропромышленность комплексни эмда эл мюлкню тутхучлу айнытыну вопрослары жаны бла правительству комиссияны жыйылыну бардырганды. Аны ишине Къабарты-Малкыарны Башчысы Юрий Коксов да къатышанды.

Къабарты-Малкыарда импорту алышындырууну программаларын толтурууну баш амалларындан бирине тахта кетгелени ёсдюрюу саналады. Быйыл аладан 415 минг тоннадан артык чакылысы КъМР-де тышына жиберилди. Ол а импорту битеу ёлчменин 8 проценти. 2020 жылда тахта кетгеле ёсдюрюлген жерлени 30 минг гектарга, тирлики уа 750 минг тоннага жетдиргере белгилениди. Республикадан тышанча 450 минг тоннадан артык жибергере мурат атледи. Ол а битеуросей импорту 29,6 проценти.

Жарсыу КъМР-ни Башчысы газ атылып ачыгъанлагъа хар жаны бла да болушурга буюрганды

Тюнене Бахсан районну Огъары Куркужи, Агъаруу атылы оранда юкледен биринде артектикде 9 сагат 55 минута газ атылганды. Тёрт адамга, ол санда эки сабиге, торлю-торлю жарала тюенгиде. Ачыгъанла Республикалы клиника больница-ны койгелгеле бакъгъан арасына жетдиргелени. Медикле аланы халдарын къыйынга санайдыла. КъМР-ни Башчысы Юрий Коксов чачылыну сылтаун тохтадырыр ючюн битеу мадарла этерге кереклисин излегенди, ачыгъанлагъа хар жаны бла да болушукъ бериге буюрганды. Жарсыулу иш болгъан жерде къутхарыну эмда оператив службала ишлейди.

КъМР-ни Башчысыни бла Правительство пресс-службасы.

Правительство Жукъгъан ауруулаган сакъланьуну мадарларын къатыландырмай жарарыкъ тююлюгю

КъМР-ни Правительствуну башчысы Мусулман Алий Санитар-эпидемиялагъа къажуе ведомстволар комиссияны жыйылыну бардырганды. Анда сёз республикада ВИЧ-инфекцияны профилактикасын кючлендириу амалларны юсюнден бардырды. Анга министрстволаны, ведомстволаны, район администрацияланы башчылары бла келечилери да къатышандыла. Къабарты-Малкыарда ВИЧ ауруу бла байланы халны, андан багычыну эмда профилактика къалай къуралганы юсюнден Саулукъ сакълау министрствону СПИД-ге эмда жукъгъан ауруулагъа къажуе эм аладан сакълану жаны бла арасыны башчысы Марина Иванова билдиргенди. Ол айтханга керэ, бизни республикада ВИЧ-инфекция биринчи керэ 1993 жылда ачыгъанга эди. Андан бери ол 1254 адамга жукъганды, аладан, жарсыула, 305-си ёлгенди. Къырдан шартла бла тентештергенде, республикада болум аман тююлюгю деп айтырга да болушукъ. Саулай Россейде ВИЧ бла ау-

Правительство

КъМР-ни Правительствуну башчысы Мусулман Алий Санитар-эпидемиялагъа къажуе ведомстволар комиссияны жыйылыну бардырганды. Анда сёз республикада ВИЧ-инфекцияны профилактикасын кючлендириу амалларны юсюнден бардырды. Анга министрстволаны, ведомстволаны, район администрацияланы башчылары бла келечилери да къатышандыла. Къабарты-Малкыарда ВИЧ ауруу бла байланы халны, андан багычыну эмда профилактика къалай къуралганы юсюнден Саулукъ сакълау министрствону СПИД-ге эмда жукъгъан ауруулагъа къажуе эм аладан сакълану жаны бла арасыны башчысы Марина Иванова билдиргенди. Ол айтханга керэ, бизни республикада ВИЧ-инфекция биринчи керэ 1993 жылда ачыгъанга эди. Андан бери ол 1254 адамга жукъганды, аладан, жарсыула, 305-си ёлгенди. Къырдан шартла бла тентештергенде, республикада болум аман тююлюгю деп айтырга да болушукъ. Саулай Россейде ВИЧ бла ау-

Парламент Туризмде гитче эм орталыкъ бизнесесе - энчи къайгъырыу

КъМР-ни Парламентини Экономика, инвестицияла эм предпринимательство жаны бла комитетини кенгертилген жыйылынунда туризмде гитче эм орталыкъ бизнесе айнытыну вопрослары сюзюлгенди. Кенгеш Элбрус элде бардырганды. Анга депутатла, жууаллы министрстволаны бла ведомстволаны келечилери, предпринимательле да къатышандыла. Комитетни башчысыни орунбасары Алексей Войтов, бу вопросну магыаналыгынын чертип, ачыкъ ушакъ бардырырга, проблема аланы белгилерге чакырганды. КъМР-ни курортла эм туризм жаны бла министри орунбасары Улакъланы Юсюл докладында билдирген шартлагъа керэ, арт жылда Элбрусну тирсеинде солгъанланы саны ийги да кёбейгенди, туристлени арасында уа таш къыралыла да бардыла. Сёз ючюн, жылы алындын республикага 383,2 минг адам келгенди, ол а, бытырны бу кезиню бла тентештергенде, 47 проценте асылды. Къонакъланы 63 проценти уа Элбрусну сайладыла. 2011 жылдан бери уа Минги тануу тёлпесине чыгарга сойген алыгъиствени саны да ёсгендей барды. РФ-ни МЧС-ини Элбрус-да бийик-тау излеу-куутхаруу отрядыны шарттарына керэ, 2012 жылдан бери орта эсел бла хар жылдан да тануу тёлпесине 10 минг алыгъист чыгады. Быйыл а аланы саны 20 мингге жетерги белгилениди. Алай туристреден тошген битеу файдала да тышында троператорланы къолларында къалдыла. Приэльбрусьеде уа

дан артык кёгет сыйынрыга болушукъ. Кадрланы хазырлауга да улуу магыана бериледи. Улуу Агротехнопаркны къурулушу бошала турады. Шёндюгю заманга керэ иштене тургъан комплексте гитче производстволар, лабораторияла, кёрмоч павильонла, дагыда теплицала, малчы фермала кирдиле. Алай бла, регионда илмуну, билим берюню бла эл мюлкню бирикдириуоу комплексни программасы жашау-да бардырылды. КъМР-ни Башчысыни бла Правительство пресс-службасы.

Жазылыу - 2017
Жангы жылгъа - «Заман» бла бирге
Сыйлы жамуат!
«Заман» - миллетибизни жангыз газетиди. Аны бетлеринде малкъар халкъны культурасыны, тарыхыны, биогеннигю жашаууну, айтхылыкъ адамларныны, жетишимлерини эмда жарсыуларыны юсюнден басмаланган материалланы сиз бир башха изданинда да табаллыкъ тююлюсюз.
Алайды да, жазылыгъыз, билекликъ этигиз къесигизни газетигизге! Жангы жылда да ол сизни кертти шухъгъуз, огъурлу сёз негегизиз болур деп ышанабыз.
Бизни индексибиз - 51532

ругъанланы саны 100 минг адамга тергегенде, 63,6 болады; ЮФО-да - 31,9, СКФО-да уа - 14,1, республикада уа - 16,2. Арт беш жылы ичинде КъМР-де бу ауругъа биринчи керэ жукъгъанланы саны кёбейе барады. Сёз ючюн, бытыр ол 142 адамда ачыкъланган эсе, быйыл онбир айны ичинде аланы саны 172-ге жетгенди. Керекли дарманланы сатып алырга къырал аздан-аз ачка берэ баргъаны да болуму ослыга кетерине себеплик этеди. Пелатит В эмда С, сора иммунитетни къарусуз этген вирус инфекциялагъа къажуе эмда профилактика этиу препаратланы сатып алырга къыралны бюджетиден республикага быйыл 17,3 миллион сом берилгени билдиргенди. Иванова. Андан бир кесиге борчланы жабарга бёлюнгенди. Керекли дарманла сатып алырга уа 8,52 миллион сом къарылганды. Республиканы Правительствосу да къошакъ халда 1,56 миллион сом бергенди. Араны башчысы айтханга керэ, былай вирус-

Белгилеу
Радиону ююнде - мемориал къанга, Музыка театрда - байрам ингир
КъМР-ни Культура министрствосу 2016 жылны **15 декабринде** КъМАССР-ни халкъ артисти, белгиле гырчы Отарланы Омарны 100-жыллыгына жораланган тюбешулгеле чакырады. **11.00 сагъатда** Радиону ююнде (Ногмов атлы орам, 38) Отарланы Омарга аталган мемориал къанга байрам халда ачылыкъды.
18.30 сагъатда КъМР-ни Кырал музыка театрында юбилей датага аталган байрам ингир бардырылыкъды. Соруулары болгъанла бу телефон номерлеге селешсинле: **40-81-50, 40-74-39, 77-42-08.**

бийик муратла, кьадалып урунуу, жетишимле

БАЙСОЛТАНЛАНЫ Халимат, ЭНЕЙЛАНЫ Махмуду кызы
РФ-чи, КьМАССР-ни да культураларыны сыйла кьулуукчуу, «Сыйлыккыны Белгиси» ордени кавалери. 1944 жылда Кенделеве тууганды. Кыргызда Пишпекки эл молк жаны бла кьулуукчула хазырлаган окуу заведенияго кирип, окууун Нальчикде эл молк техникумда, КьМКУ-да химия-биология факультетде бардыганды.
Уруну жолун Кенделеве интернет шкода башлаганды. Анда комсомол организацияны таматасы болуп тургандай, аны 1968 жылда комсомолу обкомуну инструктор кьулуукча чакырылды, жыл да озгунчур культура кенполюкно бьлюмоне тамата этип саладыла.
Ол кезинде Халимат «Халкь билим беруини отличинги» деген сыйлы отха, «К 100-летию со дни рождения В.И. Ленина» деген майдалга да тийишли болады. 1971 жылда у аны Кьобарты-Малкзарыны культура министрини орунбасарыны кьулуугуна айырадыла. Байсолтанланы Халимат анда 28 жыл ишленгенди.

ТЕППЕЛАНЫ Ксения, Тауени кызы
Таулу тишируулары араларында биринчи министр. 1912 жылда Былымда тууганды. Жетижылгыда эл школу бошоп, Ленин аты окуу городока устаз курсланы, ызы бла Нальчикде пединститутта билим алганды. Уруш алы жылдада устазлык этип турганды. Онбешжылгында Москвада иши эм крестьян тишируулары битеуроссей сьездлерини делегаты болуп, анда Надежда Константиновна Крупская бла да тобогенди.
Кечгончолокде Кьоний Кьозахстанда устаз болуп урунганды. Бери кьайтханлай, Крупская аты библиотекада ишлеп башлаганды. Жыл да озгунчу аны, алтайлык партия эм совет курслагга жиберип, ызы бла КьМАССР-ни кьырал учурединаларыны ишчилерини союзуну область комитетини председателге салгандыла. Жети жылны ичинде аллай улуу кулуукчада жетишимли урунгандан сора озьан фьониро жетишимчи жылларанда Кьонийи Кьобарты-Малкзарыны социальный кьоруулау жаны бла министр этигенди. Ол КьМАССР-ни Баш Советине депутатха да айырылганды.
Суратда: иши эм крестьян тишируулары битеуроссей сьездлерини делегаты Н.К. Крупская бла. Биринчи тизгинде сол жанында юночюн Теппеланы Кьонийди. Москва, 1927 ж.

АБДУЛЛАЛАНЫ Лоаза, Дугуну кызы
Билим беруину отличинги, «Сыйлыккыны Белгиси» ордени кавалери. 1938 жылда Огыр Бактоанда тууганды. Сиюнде Кыргызстанда жашоганды. Анда устазга окугунды.
Бери кьайтхандан сора Огыр Жемталаны школунда ишленди. 1975 жылда «Победитель социализма работником просвещения школы и научных учреждений» деген белгини алганды. 1978 жылда Москвада Усталзаны битеусоюз сьездлерини делегаты болганды. 1983 жылда уа Лоаза «Тамата устаз» деген сыйлы даражаго жетишкенди.
Суратда: Жемталаны школуу усталзы. Абдулаланы Лоаза олтурганнадан солдан онига экинчиди.

ЗАЛИХАНЛАНЫ Фатимат, АККЫЫЗЛАНЫ Анейни кызы
РФ-ни сыйлы ветеринары, ветеринар илмулары кандидаты. 1928 жылда Булуноуда тууганды. Кыргызда эл молк институтта билим алганды. Уруну жолун Ош областьда санитариящадина эпидемиолог-бактериолог болуп башлаганды.
Мында республиканы ветеринар лабораторияда ишлеп, отуз жылны ичинде анга таматарлык эткенди. Согулга кеткенде да, онтёрт жылны онда диагностика бьлюме башчы болуп турганды.

ЖАЗАЛАНЫ Мунира, СОТЛАЛАНЫ Абдуланы кызы
РСФСР-ни халкь жаркькандырууну отличинги, РФ-ни сыйлы усталзы. 1936 жылда Тьрыноуудда тууганды. Сиюнде кьайтхандан сора Кьарай шахарда пединституту бошоганды. Кырк жылга жууукь заманы ичинде Былымда шкода орус тилден бла адабиятдан устаз болуп турганды.

БАТЧАЛАНЫ Елизавета, Мураты кызы
РФ-ни, КьМР-ни да сыйлы врачы. 1939 жылда Нальчикде тууганды. Кыргызда школуу алтын майдал бла, Дагыстанда медицина институту кызыл диплом бла таусуп, уруну жолун 1963 жылда Нартонда участковый врач болуп башлаганды. Анда баш врачха дори өсенди.
1972-1980 жылда Республика клиника больницаны кардиоревматологиясы таматарлык этгенди, Соулык сакьлау министрствону штатта болмаган тамата кардиоревматологу болуп турганды. 1981 жылда у аны республикада энди ачылган кардиология араны бьлюмонго таматарыны кьулуугуна салганды.
Елизавета кеп кер кардиологлары бла ревматологлары битеуроссей сьездлерини делегат болганды. 1981 жылда у аны кардиологлары битеуени конгрессерине жиберген эдиле.
Ол 1980-1990 жылдада КьМР-ни Баш Советини Президиумуну члени, КПСС-ни XXV сьездини делегаты да болганды.

БАТЧАЛАНЫ Роза, Ахматты кызы
РСФСР-ни халкь билим беруину отличинги. 1972-1979 жылдада КьМР-ни арыкьландыруу министр. 1937 жылда Бобугенде тууганды. Уруну жолун ата журтда Бобугенде мехлесопунктта станокчу болуп башлаганды. Ингир шкода, ызы бла кьысха устаз курслада окуп, Бабугенде шкода устаз, завуч да болуп ишленгенди.
1958 жылда Роза ВЛКСМ-ни 13-чу сьездине кьатышканды. 1968 жылда уа СССР-де усталзаны 1-чи сьездлерини Кьобарты-Малкзардан делегат болганды.
Роза Педагогика институту орус эм малкзар тил бла литература факультетинде да билим алганды. 70-чи жылдада Совет (Череп) районуну билим беруи бьлюмонго таматарыны. 1972 жылда республиканы жаркькандыруу министрини кьулуугуна салынганды.
Согулга кетчини КьМР-де ЗАГС-ны таматарсы болуп ишленгенди. Мында ВЛКСМ-ни, КПСС-ни обкомларына членге кандидатха айырылганды, республиканы Баш советине тогузунчу чакырылууну депутаты болганды. Бабугенде школ Батчаланы Розаны атын журтетеди.

ХОЛАМХАНЛАНЫ Тамара, Сахайны кызы
СССР-ни сыйлы спорт усталсы, Шимал Кавказда биринчи альпинист тишируу. 1943 жылда Бизынгыда тууганды.
Нальчикде педуцилицеде, КьМКУ-ну физика-математика факультетинде да окугунды. Туугун эгинде устаз, ызы бла школуу директору, «Сакказэлектротрибор» заводда инженер болуп да ишленгенди, элиге жууукь бийик, тик кьыялага, таулага вьрегенди.
Ол Харгиани аты «Люди, а вас люблю!» эм «Восходители-гамалайцы» деген майдалга эм «Бизынгни жулдазлары» деген атын белгиге да тийишли болганды. Холамханланы Тамараны аты бийиклиги төрт метр болган Кавказ таулары бирине аталганды.

ЧЕЧЕНЛАНЫ Майрускан, Шахангерийни кызы
РФ-ни сыйлы врачы. 1917 жылда Кьашхатауда тууганды. Хабаровске медицина институтта окуп, докторлуку жаны бла бийик билим алган биринчи таулу тишируу. Улуу Ата журт урушка кьатышканды.
Кыргызда докторлуку этип турганды. Ата журтха кьайтхандан сора Майрускан республиканы бьлюмичаны сабий бьлюмонде ишленгенди, артка уа шахар больницода жуукьан ауруулага бакьган сабий бьлюмонго таматарсы болуп турганды. Ол КПСС-ни XXII сьездини делегаты эди.

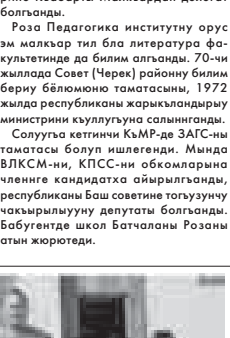
АППАЛАНЫ Шамкьыз, Юсупони кызы
КьМАССР-ни сыйлы усталзы, СССР-ни халкь жаркькандырууну отличинги. 1922 жылда Булуноуда тууганды. Жетижылкь шкодан сора Нальчикде устаз курсланы, педагогика училищени да бошоп, тууган элинде башланган классда сабийлени окутуп тебирегенди. Ишей турганды педагогика институтта окугунды.
Кечгончолокде да Кыргызстанда Кекьбел посёлокда устазлык эткенди. Анда да педагогика институту химия-биология факультетин тауусканды.
Ата журтха кьайтханлай, Аппаланы Шамкьыз Булуноу школунда бир кесек ишлеп, Нальчикке кечюн, педагогика училищадина математикадан дорсле берип турганды. Ол Кьобарты-Малкзар облсвопрофну сыйлы грамотасы, «За доблестный труд» деген майдал бла да сауыланганды.

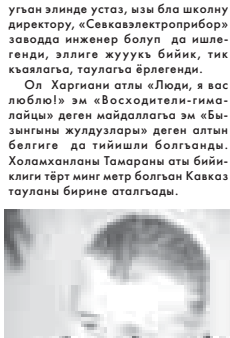
ЖАРАШУЛАНЫ Зайнаф, ЧЫП-КЫКЫЛАНЫ Кьоналийни кызы
РСФСР-ни школуу сыйлы усталзы, филология илмулары кандидаты, «Сыйлыккыны Белгиси» ордени кавалери. 1923 жылда Булуноуда тууганды. Нальчикде педуцилицеде окугунды. Кечгончолокде Кьызыл-Кьызда, мында Булуноуда, Ак-Сууда устаз, завуч, директор болуп да турганды. Усталзаны билимдерини өсдюрген институтта окуу киталары бьлюмоне таматарлык эткенди, миладет проблеманы лабораториясына имуу кьулуукчу болганды.
Зайнаф, 1960 жылда Усталзаны 2-чи битеуроссей сьездлерини делегаты, 1963 жылда КьМАССР-ни Баш Советини депутаты, «За доблестный труд в ВОВ 1941-45 гг.» «За трудовое отличие», «За трудовую доблесть» деген майдалла бла сауыланганды.

КьАЙТАЛАНЫ Камариат, Мухараны кызы
РСФСР-ни школуу сыйлы усталзы. 1924 жылда Огыр Чегемде тууганды. Жетижылкь школу бошоп, устаз курслада, ызы бла педтехникумда билим алып, уруну жолун элинде башлаганды.
Сиюнде Кыргызда устазлык эткенди. Андан кьайтып келгенден сора, Каменкада жашап, Янкойну школунда ишленгенди. Аны устазлык жолу 50 жылдан атлаган эди.

ПОЛЮИЛАНЫ Зоя, ТОЛГУРЛАНЫ Магомметни кызы
СССР-ни халкь билим беруину отличини, РСФСР-ни жаркькандыруу отличини, КьМР-ни сыйлы усталзы. 1950 жылда Кыргызстанда тууганды. 1966 жылда Былым элинде школуу алтын майдал бла бошоп, КьМКУ-да физика-математика факультетте киргенди, аны жетишимли тауусканды. Тырынууну 1-чи лицейинде математикадан устаз болуп кьыркьдан артык жыл ишлейди.

МАКЫПЛАНЫ Миналдан, Сохтаны кызы
Сатыу-алыуда РФ-ни сыйлы ишчиси. 1929 жылда Тебен Чегемде тууганды. Уруну жолун Кьозахстанда шахтада башлаганды. Кыргызда Фрунзени кооператив техникумда окугунды.
Ата журтха кьайтхандан Миналдан Ордоникчиладина, Растовода да совет партия школада окугунды, токенге, «Берёзка» атылган, «Нальчикгорсоветыбыт», «Кожанптерей» фабрикалагга кезилеп таматарлык эткенди, «Курортпромторгда» таматарыны экинчиси болуп да турганды Анда журтха кьайтхандан сора Сохтаны Миналдан «За доблестный труд в ВОВ 1941-1945 годов» деген майдал бла сауыланганды. Эки кере да КьМАССР-ни Баш Советини депутатына айырылганды.

МУСУКАЛАНЫ Сахинат
Басмапта Мусукаланы Сахинат хазырлаганды.

